

Rona Žulj

- LEONE -

monodrama od komadića Glembajevih M. Krleže

I.

Ti ćeš prije ili kasnije svršiti u ludnici
To već godinama slušam
Da ću svršiti u ludnici
S time da ću ja u ludnicu
Nema mamina smrt nikakve veze

Leone dragi primiri se to su nervi
Kakvi nervi
Dobro je da ti još nisi rekla da sam
Überspannt
Istina je
To prljavo
Mutno
Bezdano u meni
Ja to nosim sa sobom po svijetu
Kao svoju vlastitu utrobu
Leone za ime božje
Ja te molim leone
Budi pametan
Sve je to kaos
Draga moja dobra Beatrice
Bez suza i bez jecaja
Taj grč je grč čovjeka
Koji okrutno i bezdano misli o sebi
Leone nije sve tako crno
Miluje ga toplo i samilosno
On joj zahvalno ljubi ruke
O kako si dobra Beatrice
(Ona je vitka otmjena i dekorativna
S prekrasnim prozirnim rukama koje skriva
Ruke ljiljanske
Bijele mirišljave
Prsti engleski fini duguljasti
Holbeinovi prsti
Divne plavokrvne ruke)
U vrijeme bezbožnog simbolizma
Jedino u što vjerujem
To je tvoja iskrena inteligencija

Klanjam se
Sluga sam pokorni.

II.

Nota bene

Na stvari je to da je naslovni vikar baruničin ljubavnik

To je na stvari

Pitaj svoju suprugu

Ja ne znam

Ja s jedne strane vidim jasno

S druge opet ja ne znam

Da li ti to možeš da pojmiš

Ja ne bih htio da me ti doista shvatiš

Kao da sam neurastenik

Neubrojiv

Ja sam pet noći pod tvojim krovom

Možda je on barunicu ispovijedao

Ali ona je u njegovoj sobi bila

Ja sam doduše überspannt

Ali ja ne želim tu ispasti kao klevetnik

A pogotovo ne radi jedne meni savršeno

Indiferentne žene

Za mene je ta žena potpuno indiferentna

Da ne kažem nešto mnogo negativnije

Gospodine doktore

Kako smijete tako govoriti o svojoj pomajci

O jednoj dami

Vrlo mi je žao

Ein ungemütlicher Sonderling

Überspannt

Jednom paranoidu ne treba ništa

Uzeti za zlo

Pa dobro

Dann aber rein menschlich

Du muss mir sagen

Was an der Sache ist

Jesi li me razumio

Ja ništa ne moram

Ja nikada ništa nisam morao

Molim lijepo

Prelomivši razgovor

Iza scene se u taj tren oglasi klavir

S Mondscheinsonatom i traje u kontinuitetu

Sve do dolaska barunice

U čitavoj toj glembajevskoj kući vi ste za mene bili

Jedina traka svjetlosti

Mirno i žalosno

A upravo ste me vi najstrašnije ponizili

Tihe suze

Gerade Sie
Tihe suze
Ich bin ehrlich
Vi ne znate što znači
Smucati se po parkovima na jesenjoj kiši
Zašto mi ne vjerujete
Upravo vi koji ste toliko fantazirali
O mojoj erotičkoj inteligenciji
Gerade Sie
Prvi i posljednji put ja sam onda bila
Izgubila sebe
Ja sam stala da se dižem
A što da vam kažem
Pa da naravno
Bilo je divno
Das ist das richtige
To je ono što ja kod vas ne mogu razumjeti
Bilo je divno
A vi ste svome ocu gore u sobi
S takvom patosom naglasili
Dass ich eine Dirne wäre
Ja se ipak ništa ne ljutim
Ja sam vam sve oprostila
Ona se snuždi zguri i tako
Ostane nijema

Ta je žena mene smotala među svoje noge
Otputovao sam
A sedam godina kasnije
Našao sam od maminog krzna
Skrojen pasji poplun
Mene je bilo stid pred mojom pokojnom mamom

Ti si kapriciozan neuropat
Kakva ti je bila i mati
Moja se mati otrovala
Tri je godine preležala po švicarskim Nervenanstaltima
Vaša gospođa majka je bila jedna
Distingvirana dama
Nervozna dama
Ona je već nekoliko puta digla ruku na sebe

To je bila žena koja se
Abnormalno bojala mirisa ruža
I tamne sobe
S time da ću ja u ludnicu
Nema mamina smrt nikakve veze.

III.

Stanka

Leone je gleda s velikim mirom

Listajući po rukopisu

Čita monotono i žalosno:

Sam sebi idem na sprovod

U jesen u sumrak magleni

Kroz Grad gdje ljudi nose

Laži u srcima

Ja nosim Cvijet kroz Grad

I taj moj Cvijet sja ko

Fosfor krijesnice

Blatno je

Svijetli oblaci gasnu u daljinama

Jutro je pred svitanjem

A pijetlovi viču

Sve je brodolom u tmuni

Ja umirem.

Das ist sehr schön

Plače od emocije estetske

To su prve iskrene suze

Armer Teufel

Kakvo srce

Magle i paučina

Molim te

Svi ste vi Daniellijevi psihopati

Potpuno si smušen dijete moje

Ti si bolestan bogami

I najbolje bi bilo da se smiriš negdje

U jednom sanatoriju

Ti hodaš po krovovima

Dragi moj

Gdje je taj tvoj talent

Ja i sam znam da nemam talenta

Um Gottes Willen

Što je sve to

Das ist einen Dreck wert

Wie schaust du aus

Wie eine Gespenst

Star si nemaš krova nad glavom

Ti hodaš po krovu

Dijete moje

I vidiš

Kad tu brbljaš djetinjarije

Kao da sam popio deci joda

Du bist mein Sohn

Du bist vollkommen verrückt

Ti si luđak

Ne viči

Ja sebi izmoljavam taj tvoj ton

Viči na svoje bankire

Mene nećeš nadvladati tim svojim
 Brutalnim glasom
 Pusti me molim te da legnem
 Umoran sam i putujem
 Molim te dakle lijepo
 Finissons

Sretan put.

IV.

Ja volim grmljavinu
 Gromovi tutnje i vjetar
 Ja sam boem
 Ja lažem
 Ja sam neuropat
 Sulud i ungemutlich
 Ein überspannt Sonderling
 Ja sam jedanput pao s konja
 U galopu
 Zapeo sam o stremen
 U galopu
 I konj me vukao za sobom po cesti
 Nekakve žene su očajno vikale
 Ja sam još dugo nakon toga
 Osjećao onaj galop
 Ja sam čuo te ženske glasove
 Onu crnu konjsku đavolju snagu
 Čitave noći vikale su žene
 To je sve još galop
 To sve više još uvijek.

V.

U daljini grmljavina
 Koja dolazi sve bliže
 Leone je sjeo pod portrete
 Leone Glembay
 Figura dekadentna
 Prosjeda
 S engleskom lulom u ustima
 Igra ruku oko te lule
 I posve je koncentriran
 Sav u čitanju pisama

Svi sjede u depresiji
 Svi razmišljaju o dokazima
 Šutnja
 Šarlota barunica u crnini

Blijeda i distingvirana
 S ogromnim buketom bijelih ruža
Oprostite mi ali ja sam tako smetena
 Leone sjedi izoliran od svih
 Iz vrta dolazi dalek smijeh
 Grmljavina dolazi bliže
 (Ti ćeš prije ili kasnije svršiti
 U ludnici)
Ti bi već jednom mogao da prestaneš
S tim svojim
Überspannt pogledima
 Čuje se na prekide kako
 Škripi nervozno zubima Glembay
 Blijed kao krpa
 Bez kapi krvi

Sluga se vratio s jednim divnim
 Bijelim ruskim hrtom
 I barunica se igra
Komm du lieber lieber Igor
Es blitzt in die Ferne
Komm Igor
Du schöner Kopf
Lieber lieber Igor
 Njene su kretnje abnormalne
 Ona je u tolikoj mjeri izvan sebe
Ti bi već jednom mogao da prestaneš
S tim svojim überspannt pogledima.

VI.

Sve je to predstava
 Stari gospodin sjedi ovdje s monoklom u oku
 (monokl sjedi mu posve prirodno)
 On pjeva sam u sebi neke asocijacije
 U svojoj unutarnjoj meditaciji o njoj
 Sjedi ovdje
 I pjeva pjesme o njezinom srcu:
 Pedeset tri kofera i tri hrta
 Njene cipele od zmijske kože
 Njen kineski suncobran
 Svjetlost i zlatna boja
 Tu normalnome čovjeku staje pamet
 Naslikati bi te trebalo
 Ovaj tvoj iracionalni smiješak kad govoriš o njoj
 Ona se maže đurđicama i medom
 Kupa u limunu i mlijeku
 Kakvo srce
 Naslikati bi te trebalo
 To je moje
 Ja slikam

Ja znam da nemam talenta
 Što je sve to
 Das ist einen Dreck wert

*Potpuno si smušen dijete moje
 Ti si bolestan
 Bije mu srce
 Diše teško i duboko
 I najbolje bi bilo da se smiriš negdje
 U jednom sanatoriju
 Dragi moj
 Gdje je taj tvoj talent
 Ti si kapriciozan neuropat
 Kakva ti je bila i mati
 Svi ste vi Daniellijevi psihopati
 Sve je to moral insanity*

Merci
 To je dakle moral insanity
 A da onu ženu smatraš vrhunaravnom
 To nije moral insanity
 Što se to kod nas zove moral insanity
 Bojati se jednog dvadesetogodišnjeg studenta
 To je moral insanity
 Da se riješi svake kontrole
 Ta je žena mene smotala među svoje noge
 Svojom Mondscheinsonatom
 Unsere Sonate war wirchlich eine
 Mondscheinsonate quasi una fantasia
 Gore u vili Nad lipom

Jedna obična anonimna kurva

*Gospodine doktore
 Kako smijete tako govoriti o svojoj pomajci
 Vrlo mi je žao
 Ein ungemütlicher Sonderling
 Überspannt
 Stanka
 Vrlo mi je žao
 Dobro
 Ali što će misliti vaš gospodin otac
 Preuzvišeni gospodin tajni savjetnik
 Sve to nije tako važno
 Taj je dijalog strog ali uljudan
 Kao da razgovaraju dva
 Potpuno gluha čovjeka
 Razmak između refleksa i detonacije
 Od pet do sedam sekundi
 (medicina ionako ništa ne zna)
 S time da ću ja u ludnicu*

Nema mamina smrt nikakve veze

Ja volim grmljavinu
Gromovi tutnje i vjetar
Leone je prestao da sprema
Dakle ti putuješ
Da
Vidiš
Ja se više ne osjećam ovdje
Kao kod kuće
To baš i nije najpriyatniji osjećaj
Ti tvoji osjećaji svakako su potpuno neosnovani
Überspannt
Ti nisi našao druge riječi nego *überspannt*
Uostalom
Trijezno i mirno
Molim te izvini
Naime ja
Ja naime mislim
Ljudi su ili prijatelji ili nisu
I na dvije minute ne može se biti
I vidiš
Ja nisam nijedamput osjetio potrebe
Da s tobom govorim prijateljski
Pa bilo to dvije minute
Vidiš
Ja sam zapakirao
Ja putujem
Ja sam kako veliš
Überspannt
Jednom paranoidu ne treba ništa uzeti za
Zlo
Pa dobro
Dann aber rein menschlich
Du muss mir sagen
Was an der Sache ist
Jesi li me razumio
Kako ja mogu znati što je na stvari
Kad je ta stvar potpuno delikatne intimne naravi
Na stvari je to da je naslovni vikar baruničin ljubavnik
To je na stvari

Glembay se hvata za srce
Uzdiše kao da se guši
Hvata zrak punim grudima
Stanka
Zvoni sluzi
Tišina tišina
Sluge nema
Glembaju je zlo
Njemu se muti u glavi
Natočio je drhtavom rukom vode iz vrča

Udahnuo je ponovno zraka
Sjeo je ali je odmah ustao
Šeće po sobi zapalivši cigaretu
Ne prija mu cigareta
Podbočivši se rukama o oba koljena
On se uzrujano njiše gornjim tijelom
I teško diše
I klima glavom
Kao da se čudi
Ne vjeruje
Boli ga srce
Steže ga
Duboki udisaji
Naporom svoje posljednje snage
Glembaj je ustao
Pošao spram otvorenih vrata
I tamo stoji
Sluša i čeka
U tome mumljanju
Zaglavinja i padne

Grmljavina polako nestaje
Munje se odražavaju u fosfornome osvjetljenju sobe
A detonacije zaostaju polagano
Vjetar i šum kiše
Leone raste u nemiru:
Po meni
Bilo bi najoportunije
Da se ti pričiniš kao da ništa nisi čuo
Molim te dakle oprosti mi
Ja sam überspannt
Ja sam rekao više nego sam smio
Ja putujem
Ja sam eto na odlasku
Ja se ne ću više nikada vratiti
Pa ja mislim da je najmudrije
Da se rastanemo u miru.

Daleka grmljavina
Posljednje munje
Vjetar.

VII.

Ja sam jedamput pao s konja
U galopu
Zapeo sam u galopu o stremen
I konj me vukao za sobom
Po cesti
Nekakve žene su očajno vikale
Ja sam još dugo nakon toga

Osjećao onaj galop
Ja sam čuo te ženske glasove
Onu crnu konjsku đavolju snagu
Beatrice ja trebam nekoga u ovom paklu
Zašto se ti mene kloniš
Tako me užasno boli glava
Diže mi se utroba
Znojim se
Ledeno
Kao da mi se magli
Kao da ću se onesvijestiti
Angelika se prekrstila
Ustala
I tiho bez riječi došla
Sve je to od živaca
Ona je uzela dva jastuka
I postavila ih jedan na drugi
Na divan
Zlo mi je Angelika
Stručno bolničarski
Na divan
Zvona u gradu
Ptice
Dan raste
Iz toga se ne može
Predao se njenoj požrtvovnoj nježnosti
Kao bolesno dijete
Na rubu nesvjestice

U širokoj francuskoj postelji
Leži bankir Glembay u crnome
Na noćnim stolićima po svijećnjak od srebra
Svileni rubac oko glave Glembajeve
Posmrtno stvari: rubac i nekoliko kravata

Govorio sam s njim kao s inostrancem
Same vulgarne gluposti
On nije mogao da shvati ni jedne moje riječi
I onda me lupio šakom po zubima
To je bio čitav rezultat
I ja sam u toj graji
Savršeno prazan
Nervozno uzdiše na rubu živčanog sloma
Ja sam se tukao s jednom fikcijom
Dišući kratko
Suhim ustima kao u ognjici
Brzo ali ne glasno
Beatrice ja trebam nekoga u ovom paklu
Diže mi se utroba

Pošla je do njega i dala mu ruku
(Holbeinovi prsti divne plavokrvne ruke)

*Taj tvoj način djeluje na mene prilično brutalno
I strano
Kao da ti nisi Glembay
Ja sam čisti nepatvoreni stopostotni
Glembay
Sva ta moja mržnja nije ništa drugo
Nego mržnja
Na samoga sebe
U Glembajevima ja sam sebe gledam kao u ogledalu
Ja se bojim tvojih šala
Pođe spram mrtvaca
(u širokoj francuskoj postelji
leži bankir u crnom)
I pipa mu prstima donju čeljust
To me sjeća jedne Daumierove karikature
Vani daleko jutarnja zvona
Potpuno je hladan
Kako se čovjek brzo ohladi
A zatim pere ruke
(Ruke ljiljanske bijele mirišljave
divne plavokrvne ruke)
Što tebe sili na to da tako po svijetu
Pereš i pipaš mrtvace
Da toliko kršćanski ljubiš
Samu sebe
Leone
Pustimo to
Jutro je
Zvona u gradu
Ptice
Dan raste
Iz toga se ne može
A onda je pošla spram Leonea
Kao prava sestra milosrdnica
Ona ga je kao pacijenta pavela do divana
Pomilovavši ga jednom beskrajno toplom
Kretnjom ruke
(divne plavokrvne ruke)
Nervozan puls
Nervoza srca
Jedva se držim
Mene boli glava
I ja počinjem da se gubim
To je sve još galop
Angelika se blago
Neprimjetno
Udaljuje od Leonea i od njegovih
Riječi
Ja nikako ne mogu da se otmem impresiji
Da ti mnogo pretjeruješ u riječima*

Cvrkut ptica

Prve ptice u vrtu
 Jutro na kvadratu okna
 Tvoja je ruka hladna kao kamfor.

VIII.

*U čitavoj toj glembajevskoj kući vi ste za mene bili
 Jedina traka svjetlosti
 Mirno i žalosno
 Gerade Sie
 Šarlota barunica Castelli-Glembay
 U crnini
 Blijeda i distingvirana
 S ogromnim buketom bijelih ruža
 Njezin je glas sentimentalno slomljen
 Ja znam
 Vi mene mrzite
 Molim vas zašto vi mene tako mrzite
 Vi me neprekidno vrijeđate
 Ja se ipak ništa ne ljutim
 Ja sam vama sve oprostila
 A vi ste s takvim patosom naglasili
 Das ich eine Dirne wäre
 To je ono što ja kod vas ne mogu razumjeti
 Stanka
 Šutnja
 Pristupi mu neposredno i intimno
 Zašto šutite Leo
 MENE JE BILO STID PRED MOJOM POKOJNOM MAMOM
 Prije sedamnaest godina
 Kad je tu ležala vaša pokojna gospođa majka
 Ja sam došla kao i jutros
 Ali ja nisam htjela skandala
 Plače tiho u sebi
 Sasvim pianissimo
 Mein lieber einziger Gott
 Imala sam peh
 Ja sam slaba od naravi
 Gospođa Castelli
 Izgovara svoje rečenice precizno
 A svoj lornjon upotrebljava iz afektacije
 I vidite
 Ja sam od svoje petnaeste doživjela mnogo
 I biskupe i generale i kelnere
 Männer und Gentlemens
 Eine Dirne ist zehr leicht zu sagen
 Tihe suze
 Mirno i žalosno plače u sebi
 Iskreno žalosno
 Mene je vaš otac četiri godine mučio*

*On je meni četiri godine dosađivao
On je htio da se ustrijeli pred mojim očima
On je plakao na koljenima*

*(U širokoj francuskoj postelji
Leži bankir Glembay u crnome
Na noćnim stolićima po svijećnjak od srebra
Svileni rubac oko glave Glembajeve
Posmrtna stvari: rubac i nekoliko kravata)*

*Sluga se vratio s jednim divnim
Bijelim ruskim hrtom
I barunica Castelli-Glembay se igra
Zašto šutite Leo*

*Ispod nas se puši na svim stranama kao fosfor
Mi tonemo
Mi stojimo tu u jednom užasu
Što da vam objasnim
Vi ne znate kako je to
Kad se onaj dim iz kratera fosforno puši
O ja sam bila na Vezuvu
Pili smo gore neki pokvareni šampanjac
Vi treba da stojite na Vezuvu
I da pijete šampanjac
A šta biste vi drugo na vulkanu
Nego pili šampanjac
Ja vas gledam takvu kakva jeste
Vi svirate dvadeset godina Mondscheinsonatu
I pijete šampanjac na Vezuvu
Vi sve iskrivljujete
Sie dreihen alles um*

*Iza scene se u taj tren oglasi klavir
S Mondscheinsonatom i traje*

*U čitavoj toj glembajevskoj kući vi ste za mene bili
Jedina traka svjetlosti
A upravo ste me vi najstrašnije ponizili
Vi ne znate što znači smucati se po parkovima
Na jesenjoj kiši
Barunica je sva deranžirana
Njene su kretnje abnormalne
Ona je u tolikoj mjeri izvan sebe
Ona cvili od očaja i od srdžbe
Zašto mi ne vjerujete
Upravo vi koji ste toliko fantazirali
O mojoj erotičkoj inteligenciji
Gerade Sie
Prvi i posljednji put ja sam onda bila
Izgubila sebe
Ja sam stala da se dižem*

To ja kod vas ne mogu razumjeti
 U daljini grmljavina
 Barunica je sva deranžirana
Ti bi već jednom mogao da prestaneš sa tim svojim
Überspannt pogledima
 Leone hoće da je pograbi
 Uzeo je škare sa stola
 Vrlo napeto i vrlo brzo
 Ali ona zacvili
 I suludo cvileći
 Van
 Leone se ukoči na tren
 A onda za njom
 Lupanje vratima
 Razbijanje stakla
 Cviljenje Šarlote
 Hier hast du hier na
 Savršeno nehajno
 Kao da ne govori
 Teške riječi
 I onda mir
 Kein Wort mehr.

IX.

To sam ja kao paranoidan tip
 Ubio u njoj boga
 Iz vrta dalek smijeh
Ti ćeš prije ili kasnije
Svršiti u ludnici
 Vjetar i šum kiše
 Grmljavina polako nestaje
 Munje se odražavaju u fosfornom osvjetljenju sobe
 Meni je lično drago da nisam Glembay
 Ja putujem
Ti si kapriciozan neuropat
Kakva ti je bila i mati
Svi ste vi Daniellijevi psihopati
 Ja sam boem
 Ja lažem
 Ja sam neuropat
 Sulud i ungemutlich
Ein überspannt Sonderling

Odmahne rukom prošeće se salonom
 A onda ode hitro s jednom prezirnom gestom

Krv curkom teče dalje
 A izvana vjetar i šum kiše.